

БОРИЧЕНКО КАТЕРИНА ВАЛЕРІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
кандидат юридичних наук

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

На сучасному етапі розвитку світової спільноти проблема захисту прав і свобод людини стала домінуючою. В умовах складних економічних та політичних перетворень, які відбуваються в Україні, ефективне забезпечення права на соціальний захист має чи не найбільше значення для нормального функціонування держави. Очевидно, що саме держава повинна створити належні умови для функціонування ефективної системи соціального захисту населення, що неможливо без дотримання міжнародних стандартів у цій сфері.

Усі міжнародно-правові акти, а, отже, і ті, які закріплюють стандарти права на соціальний захист, класифікуються за сферою дії на універсальні, регіональні та партикулярні (двохсторонні) [1, с. 319]. До універсальних норм міжнародного права можна віднести положення актів Організації об'єднаних націй та Міжнародної організації праці. Партикулярні міжнародні стандарти у сфері соціального захисту закріплені двосторонніми міжнародно-правовими договорами, на підставі яких сторони беруть на себе певні зобов'язання у цій сфері. Регіональні стандарти права на соціальний захист визначені актами, які чинні тільки в межах конкретного регіону (Латинської Америки, Європи, Азії, Африки). З урахуванням територіального розміщення України особливого значення набуває дослідження саме європейських стандартів права на соціальний захист.

Як зазначає Л.Ю. Малюга європейські соціальні стандарти це впорядкований між державами-учасниками ЄС комплекс єдиних вимог щодо забезпечення для громадян соціальної безпеки і можливостей соціального розвитку з метою реалізації ними соціальних прав та свобод [2, с. 72].

В.Л. Костюк у свою чергу пропонує визначати європейські соціальні стандарти в широкому та вузькому значеннях.

Так, на думку науковця, у широкому значенні європейські соціальні стандарти – це сукупність норм, положень і стандартів концептуального характеру, які містяться в міжнародно-правових актах, ухвалених уповноваженими європейськими інституціями, та спрямовані на розвиток ефективної моделі соціального захисту. У вузькому значенні європейські соціальні стандарти, на переконання В.Л. Костюка, це сукупність визнаних та закріплених відповідно до основоположних європейських міжнародно-правових актів соціальних прав людини [3, с. 69-70].

Виходячи з вищезазначеного, варто констатувати, що питання відповідності національного законодавства у сфері соціального захисту

населення відповідним європейським стандартам у науці права соціального забезпечення не є новим, тим не менше, видається з жодною з цитованих позицій науковців щодо визначення поняття європейських стандартів права на соціальний захист (європейських соціальних стандартів) не можна погодитися беззаперечно.

Перш за все, варто підтримати точку зору В.Л. Костюка, що існування європейських соціальних стандартів пов'язано з нормотворчою діяльністю європейських інституцій, перелік яких не вичерпується виключно органами ЄС. З огляду на що, дещо обмеженим є підхід Л.Ю. Малюги до визначення досліджуваного поняття, відповідно до якого європейські соціальні стандарти спрямовані на забезпечення єдиної соціальної політики виключно держав-членів ЄС.

У свою чергу, на нашу думку, необґрунтованим є визначення В.Л. Костюком європейських соціальних стандартів через «сукупність норм, положень і стандартів концептуального характеру». Запропоноване науковцем визначення не можна вважати досконалим з точки зору юридичної техніки, оскільки воно жодним чином не розкриває змісту досліджуваного поняття.

Не можна погодитися і з переконанням науковця, що сукупність визнаних соціальних прав людини, закріплених у відповідних міжнародно-правових актах, визначає зміст поняття «європейські соціальні стандарти» у вузькому його розумінні. Перш за все, виходячи з етимології слова «стандарт» ним є певні вимоги, умови, яким має відповідати стандартизоване явище. З огляду на це неможна ототожнювати стандарти і права людини, оскільки останні, у свою чергу, також підлягають стандартизації, з метою забезпечення їх одноманітного розуміння, визначення змісту тощо.

Крім того, право на соціальний захист є лише одним з численних соціальних прав людини, а отже норми, положення і правила, спрямовані на забезпечення ефективності системи соціального захисту, закріплені в актах Ради Європи та ЄС, не можуть вважатися більш широкими за змістом порівняно зі стандартами усіх соціальних прав людини.

У зв'язку з вищезазначеним, на нашу думку, європейські стандарти права на соціальний захист є різновидом міжнародних стандартів відповідного права, закріпленим у актах Ради Європи та ЄС, які мають застосовуватися державами Європи (країнами-підписантами), з метою гармонізації (адаптації) законодавства у сфері соціального захисту населення.

Додільно звернути увагу, що європейські стандарти права на соціальний захист є лише одним з видів міжнародних стандартів відповідного права, а отже їм притаманні всі ознаки, що визначають характерні риси міжнародних стандартів досліджуваного права, серед яких, універсальність, залежність від рівня розвитку суспільства, обмеженість економічними можливостями держави, неконкретність зобов'язань, множинність, взаємодія міжнародного та внутрішньодержавного правопорядків з метою їх забезпечення та дотримання і т.д. У той же час, особливістю стандартів досліджуваного виду є сфера їх поширення,

яка обмежується виключно державами, які належать до Європи як частини світу. Однією з таких держав як раз і є Україна.

Список використаної літератури:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Х., Одіссей, 2008. 456 с.
2. Малюга Л.Ю. Європейські соціальні стандарти: сучасний стан та шляхи імплементації у соціальне законодавство України. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 48. С. 70-76.
3. Костюк В.Л. Європейські соціальні стандарти в контексті сучасної моделі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2018. Том 1. С. 68-73.

Ключові слова: право на соціальний захист, стандарти права на соціальний захист, міжнародні стандарти права на соціальний захист, європейські стандарти права на соціальний захист.

Ключевые слова: право на социальную защиту, стандарты права на социальную защиту, международные стандарты права на социальную защиту, европейские стандарты права на социальную защиту.

Key words: the right to social protection, standards of the right to social protection, international standards of the right to social protection, European standards of the right to social protection.

АНДРОНОВА ВІКТОРІЯ АРТУРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення

ПРИТЯГНЕННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Юридична відповідальність медичного працівника – це застосування до особи, яка вчинила правопорушення при виконанні професійних обов'язків у сфері медичної діяльності, заходів державного примусу, передбачених правовими нормами, які супроводжуються необхідністю для винної особи зазнати певних втрат особистого, організаційного або майнового характеру.

Необхідно зауважити, що, на жаль, у чинному Кодексі законів про працю України (далі – КЗпП України) відсутні визначення таких понять як «дисципліна праці» та «дисциплінарний проступок». Відтак, відповідно до ст. 139 КЗпП України передбачається, що працівники повинні працювати чесно і сумлінно, виконувати розпорядження роботодавця, дотримуючись трудової і технологічної дисципліни¹.

¹ Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 року // Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971 року. – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 265.